

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора

проф. В.П. КРАВЕЦЬ

27 березня 2025 року

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ
для здобуття ступеня доктора філософії**

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії». Тернопіль, 2025. 9 с.

Укладач: Ольга КОСОВИЧ, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології.

Ухвалено на засіданні кафедри романо-германської філології (протокол № 9 від 24 березня 2025 р.).

Пояснювальна записка

Положенням про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 309 (зі змінами) від 1 березня 1999 року, передбачено складання вступниками до аспірантури вступного іспиту з однієї з іноземних мов на вибір.

Типова програма вступного іспиту до аспірантури з французької мови як іноземної розрахована на здобувачів, які закінчили вищі навчальні заклади за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» або «магістр» та які намагаються отримати ступінь кандидата наук (доктора філософії) у відповідній галузі наук.

Її створено з урахуванням положень Державної національної програми «Освіта», чинних вимог та рекомендацій, Програми курсу підготовки до кандидатського іспиту з іноземної мови та Програми з французької мови для професійного спілкування.

Типова програма з французької мови у вищих навчальних закладах України розрахована на досягнення рівня володіння мовою B2, який є стандартом для ступеня спеціаліста немовних вузів. Рівень володіння мовою B2 включає в себе професійні комунікативні компетенції, які складаються із загальних мовленнєвих умінь, мовних знань соціолінгвістичної та прагматичної компетенції і які здобувач повинен мати для успішного складання вступного екзамену до аспірантури з французької мови як іноземної.

Вимоги до майбутніх аспірантів на вступному іспиті з французької мови

Вступний іспит з французької мови до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з французької мови та подальше вдосконалення вивчення французької мови в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України в європейський та світовий освітній простір і потребу в підвищенні рівня знань аспірантами іноземних мов, навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації. Програма вступного іспиту засвідчує перехід від навчання володінню французькою мовою до її практичного застосування, до використання її як засобу отримання та обміну необхідною інформацією.

Програма відображає конкретні характеристики рівнів практичного володіння французькою мовою та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок і вмінь мовленнєвої діяльності.

Практичне володіння французькою мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетентностей. **Функціональна компетентність** включає володіння французькою мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари. **Мовна**

компетентність передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної французької мови. **Мовленнєва компетентність** охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні французькою мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

Вимоги до навичок та вмінь в мовленнєвій діяльності

Складовими мовленнєвої діяльності є рецептивні та продуктивні вміння. До рецептивних умінь належать читання та аудіювання.

ЧИТАННЯ

Вступник до аспірантури повинен вміти:

- виконувати різні види робіт з оригінальною літературою з фаху відповідно до завдань і залежно від поставлених завдань, що полягають у розумінні змісту й отриманні різноманітної інформації з оригінального джерела, що прочитано;
- читати й розуміти тексти загальнонаукового та професійно орієнтованого характеру;
- володіти всіма видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, переглядовим, пошуковим тощо);
- читати без словника із швидкістю 500-550 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – 900 друкованих знаків);
- читати за допомогою галузевого словника із швидкістю не менш, ніж 300 друкованих знаків за хвилину (обсяг матеріалу для одноразового контролю – не менш, ніж 1200-1500 друкованих знаків за одну академічну годину);
- робити висновки й умовиводи на основі переробки отриманої інформації.

АУДІЮВАННЯ

Вступник до аспірантури повинен розуміти:

- запитання екзаменаторів;
- короткі висловлювання й коментарі екзаменаторів;
- повідомлення й оголошення на конкретні та абстрактні теми, мовлення яких є нормативне;
- нормативне мовлення, яке здебільшого зустрічається в суспільному, професійному або академічному житті, і визначати погляди і ставлення мовця так само добре, як зміст інформації.

До продуктивних умінь належать говоріння, письмо та переклад.

ГОВОРІННЯ

Монологічне мовлення:

- уміти представляти себе;
- володіти мовленнєвим етикетом повсякденного й професійного спілкування;
- володіти всіма видами монологічного мовлення (інформування, пояснення, уточнення тощо);
- проводити презентації;
- робити коротке непередбачене повідомлення з тематики, визначеної екзаменатором.

Діалогічне мовлення:

- починати бесіду, вести та завершувати її;
- вести бесіду, демонструючи елементи розпиту, пояснення, висловлення власної думки тощо.
- уміти встановлювати контакти у ситуаціях повсякденного, професійного та наукового спілкування (контакти по телефону, обмін інформацією / дискусія).

ПЕРЕКЛАД

Під час перекладу оригінального матеріалу вступник до аспірантури повинен уміти:

- працювати з двомовним та одномовним словниками;
- вибрати з двомовного словника відповідні українські або іншомовні еквіваленти;
- давати повний та адекватний переклад на основі розпізнавання синтаксичної структури речення.

Характер навчального мовного матеріалу

Правила читання

Для розвитку навичок і вмінь читання вступник до аспірантури повинен у галузі орфоепії володіти на рівні автоматизму вимовою всіх звуків французької мови до міри, що забезпечує розуміння співрозмовником вступника його мовлення і навпаки.

Вступник до аспірантури повинен також володіти автоматизмом паузації на основі синтагматичного ділення речення, зв'язністю сприйняття і відтворення синтагм і основними інтонаційними контурами.

Граматичний мінімум

Граматичний мінімум з французької мови передбачає знання таких тем:

La phrase simple

1. La phrase assertive
2. La phrase interrogative
3. La phrase exclamative

La forme interrogative

1. L'interrogation totale
2. L'interrogation partielle
3. Elle porte sur un élément de la phrase indiqué par un mot
4. Interrogatif comme:

La forme négative

La sphère du nom

1. Le genre et le nombre des nom
 - Le genre : masculin ou féminin
 - Le nombre : singulier ou pluriel
 - Les mots qui remplacent le nom : les pronom

Les pronoms

La sphère du verbe

1. Les différents types de verbes
2. Les temps du verbe au mode indicatif
3. Le présent
4. Le futur simple
5. Le passé composé
6. L'imparfait
7. Les autres modes
8. Le mode infinitif
9. Le mode conditionnel
10. Le mode impératif

Лексичний мінімум

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику.

У цей мінімум входить загальновживана термінологічна лексика за фахом, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі й який складається з:

- інтернаціональних слів, подібних за виразом і таких, що збігаються за змістом в українській та французькій мовах;
- відтворюваних похідних і складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи над літературою з фаху вступник також повинен знати найбільш уживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

УСНЕ МОВЛЕННЯ

Граматичний мінімум з французької мови

Для оволодіння вміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум передбачає:

- уміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); знати засоби виділення членів речення;
- використовувати для опису різноманітні конструкції. Ці граматичні структури мають бути відтворені вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для виразу думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, створення ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, використання адвербіальних займенників *en* та *у*.

Розвиток навичок аудіювання передбачає оволодіння також неособовими формами дієслова, безсполучниковими складними реченнями, складносурядними реченнями, складнопідрядними реченнями.

Активний лексичний мінімум

Активний лексичний мінімум має складати не менш ніж 1200 слів і словосполучень.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступний іспит з французької мови до аспірантури передбачає декілька питань різних рівнів складності, спрямованих на перевірку рівня сформованості мовної та мовленнєвої компетентностей вступника.

СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Читання із словником оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі письмового перекладу. Обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків за одну академічну годину.
2. Реферування оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу французькою мовою. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків.
3. Бесіда французькою мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою.

Список тем для вступ

1. Україна. Географічне положення.
2. Конституція України.
3. Економіка України.
4. Проблеми освіти України.
5. Україна та Франція.
6. Франція. Географічне положення.
7. Економіка країни, мову якої вивчаємо.
8. Адміністративний устрій країни, мова якої вивчається.
9. Конституція Франції.
10. Система освіти у Франції.
11. Вищий навчальний заклад, який закінчив аспірант чи пошукувач.
12. Видатний вчений України (за профілем своєї спеціальності).
13. Видатний педагог України.
14. Людина і природа в сьогоденному світі.
15. Бельгія. Географічне положення.

КРИТЕРІЇ оцінювання знань при складанні вступного іспиту з французької мови

Диференціація володіння знань:

Високий рівень знань («відмінно») виставляється вступнику, котрий правильно, логічно та послідовно виклав свої думки французькою мовою відповідно до запропонованої ситуації, а монологічне та діалогічне висловлювання відповідало темі та мовним нормам; виконав повністю та без помилок граматичні та лексичні тести, знає основи граматики французької мови, має запас слів, достатній для розуміння текстів середньої складності науково-пізнавального характеру.

Добрий рівень знань («добре») виставляється вступнику, котрий грамотно і змістовно виклав матеріал на задану тему, зрозумів текст, виконав запропоновані лексико-граматичні тести, але допустив незначні граматичні, фонетичні чи лексичні помилки або неточності.

Достатній рівень знань («задовільно») виставляється вступнику, котрий зрозумів текст неповністю і не виконав одного з завдань на контроль його розуміння; допустив кілька помилок у виконанні лексико-граматичних тестів; в усному мовленні допустив граматичні чи фонетичні помилки. Його повідомлення не містить оцінки фактів та явищ, аргументацію власної думки, вступних висловів менше 30 фраз, недостатньо правильно оформлених у мовному відношенні.

Недостатній рівень знань («незадовільно») виставляється вступнику за значні недоліки та грубі помилки, допущені при виконанні лексико-граматичних тестів та усній співбесіді.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Крючков Г.Г., Мамотенко М.П., Хлопук В.С., Воеводська В.С. Прискорений курс французької мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє авторське видання, виправлене. К., 2007. 383 с.
2. Лисенко О.М. Посібник з граматики французької мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К., 2008. 232 с.
3. Bescherelle 1. La conjugaison. Dictionnaire de douze mille verbes. P.: Hatier, 1990.
4. Brunel F., Valletta A. Orthographe. Grammaire. Conjugaison. P., 1991.
5. Descoubes F., Paul J. Grammaire 3e. P., 1993.
6. Guiraud P. L'Argot. P., 1969.
7. Martinet A. Eléments de linguistique générale. P., 1995.
8. Poisson-Quinton Sylvie, Mahéo Michèle – le Coadic, Anne Vergne – Sirieys FESTIVAL 1: Méthode de français. France, 2009. 159 p.
9. Poisson-Quinton Sylvie, Mahéo Michèle – le Coadic, Anne Vergne – Sirieys FESTIVAL 2: Méthode de français. Italie, 2009. 175 p.
10. Samoïlova O., Komirna E. Cours pratique de la grammaire française. Kyiv, 2005. 494 p.

Допоміжна

1. Драненко Г. DALF français, niveau avancé. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів Київ, Ірпінь: ВТФ "Перун", 2004.
2. Лисенко О.М. Посібник з граматики французької мови. Видавець В. Карпенко, Київ, 2005. 225с.
3. Лисенко О.М. Функціональна граMATика французької мови. АРтикль. Видавець В.Карпенко, Київ, 2003. 151с.
4. Apotheloz D. La constriction du lexique français. Paris, 2002
5. Bayton C. et Lavier M. Sémantique du langage. Initiation. Nathan: Paris, 1995. 255 p.
6. Bescherelle. La grammaire pour tous. Paris, Hatier, 1997. 537 p
7. Charaudeau P. Grammaire du sens et de l'expression. Paris, 1992.
8. Garde-Tamine J. La grammaire: Phonologie, morphologie, lexicologie. Methode et exercices corriges Part.1.Paris: Armand Collin. 174 p.
9. Jouette André. L'essentiel de la grammaire française. Paris, Maxi poche, 2002. 284 p.
10. Poisson-Quinton S., Mimran R. et d'autres. Grammaire expliquée du français. CLE International 2007, 430 p.